

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з предмета
«Українська мова для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти з
навчанням румунською мовою»

Пояснювальна записка

Основна **мета** початкового навчання української мови у закладах загальної середньої освіти з навчанням румунською мовою полягає у формуванні *комунікативної компетентності* здобувачів освіти, здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й громадянського самовияву, послуговуватися нею у суспільному житті, міжнаціональному діалозі. Відповідно до зазначеної мети, головними завданнями є:

- створення позитивної мотивації до опанування української мови;
- формування вмінь і навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності;
- засвоєння елементарних знань про найважливіші мовні одиниці української мови, що необхідні й достатні для формування комунікативного мовлення;
- ознайомлення з культурою українського народу;
- інтелектуальний, моральний, соціокультурний та естетичний розвиток здобувачів освіти.

Відповідно до мети та завдань, визначено такі **змістові лінії**:

«Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо мовні явища», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо культуру своєї Батьківщини», які є взаємопов'язаними й спрямованими на формування ключових і предметних компетентностей.

Зміст програми визначено з урахуванням результатів порівняльного аналізу мовних систем румунської та української мов, що дає змогу презентувати навчальний матеріал, створюючи умови для транспозиції (позитивного переносу знань, умінь і навичок з рідної мови) та попередження інтерференції (негативного впливу сформованих раніше вмінь).

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно»** передбачає формування і розвиток умінь послуговуватись українською мовою як засобом пізнання і спілкування. З огляду на це, у 1 класі формуються і розвиваються такі види мовленнєвої діяльності, як аудіювання, діалогічне і монологічне мовлення, у 2 класі, крім зазначених, - читання й письмо. У 3-4 класах усі види мовленнєвої діяльності розвиваються й удосконалюються на основі елементарних знань з мови, правопису і пунктуації, ознайомлення із зразками дитячої літератури.

Тематика текстів для аудіювання і читання, діалогів і монологічних висловлювань визначається такими сферами: особистісна, соціально-побутова, освітня, публічна та «Природа».

Змістова лінія **«Читаємо»** спрямована на формування у здобувачів освіти повноцінної навички читання українською мовою, яка виявляється в умінні самостійно вибрати художні твори, дитячі книжки, опрацювати тексти

різних жанрів, а також на залучення їх до читацької діяльності. Під час читання розвиваються вміння сприймати художній твір та аналізувати його, висловлювати своє ставлення до прочитаного.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** передбачає формування повноцінної навички письма українською мовою, вмінь висловлювати свої думки і почуття в письмовій формі.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовні явища»** забезпечує засвоєння знань з української мови, що необхідні для формування мовних умінь і навичок та які є основою для розвитку усного і писемного мовлення. Навчальний матеріал змістової лінії презентований з урахуванням особливостей рідної мови здобувачів освіти.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** спрямована на формування вмінь сприймати інформацію, презентовану українською мовою в медіатекстах (фільмах, мультфільмах, дитячій періодичній пресі), аналізувати її, інтерпретувати, критично оцінювати, створювати свої елементарні медіапродукти та використовувати їх.

Змістова лінія **«Досліджуємо культуру нашої Батьківщини»** передбачає ознайомлення здобувачів освіти з Україною як багатонаціональною державою, її державними символами, з національною культурою українців та інших народів, які проживають у нашій державі, їхніми традиціями, звичаями, святами та обрядами; засвоєння найуживаніших народних висловів, прислів'їв і приказок, ознайомлення з українськими дитячими іграми, піснями, казками, іменами українських письменників, історичних та культурних діячів. Реалізація зазначеної лінії також передбачає засвоєння соціальних норм мовленнєвої поведінки у визначених програмою сферах спілкування, формування вмінь встановлювати елементарні комунікативні контакти у тих чи інших соціальних ситуаціях. Ці відомості мають пізнавальне значення, не вивчаються на окремих уроках, а органічно поєднуються з іншими лініями змісту навчання, реалізуються у текстах для аудіювання, читання й письма, входять до змісту діалогів і монологів.

Одне з важливих завдань реалізації змістової лінії **«Досліджуємо культуру нашої Батьківщини»** полягає у вихованні громадянина, який поважає свою державу, її національні символи, свою мову й культуру, а також мову й культуру українців та інших народів, що проживають в Україні, толерантно до них ставиться.

Курс української мови у початкових класах має таку структуру:

- 1 клас – усний курс української мови;
- 2 клас – навчання грамоти (інтегрований курс читання й письма);
- 3 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання»;
- 4 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання».

1 клас

Усний курс української мови

Метою усного курсу української мови є формування у здобувачів освіти елементарних умінь із двох видів мовленнєвої діяльності – слухання-розуміння українського мовлення та говоріння (діалогічного та монологічного мовлення).

З огляду на це, визначено такі основні **завдання** усного курсу:

- формування стійкого інтересу до вивчення української мови;
- формування вмінь слухати-розуміти українське мовлення, розуміти слова, словосполучення, речення, нескладні тексти;
- формування мовленнєвого слуху, вмінь розрізняти звуки румунської й української мов;
- збагачення та активізація словникового запасу;
- розвиток орфоепічних умінь і навичок;
- формування вмінь граматично правильно вживати слова під час формулювання думки на рівні словосполучення і речення;
- формування і розвиток комунікативного мовлення (діалогічного (3-4 репліки) та монологічного (переказування, розповідь за аналогією, читання напам'ять віршів).

Особливості формування вмінь слухати-розуміти українське мовлення (аудіативних умінь).

Основою розвитку мовленнєвої діяльності є вміння сприймати й розуміти усне мовлення. З огляду на це, у 1 класі необхідно сформувати вміння зосереджено слухати українське мовлення, його інтонацію, забезпечити розуміння сприйнятого на слух.

Оскільки аудіативні вміння - це усвідомлення значень слів, словосполучень, речень, розуміння змісту зв'язних висловлювань, обов'язковою умовою їх формування є розвиток пам'яті. Вміння утримувати в пам'яті матеріал, який пропонується для слухання, певною мірою визначає успішність в опануванні української мови.

Формування мовленнєвого слуху передбачає розвиток уміння вирізняти в мовленнєвому потоці окремі елементи (слова, речення, межі речень, кількість слів у реченні, тематику слів тощо), визначати інтонацію речень (повідомлення, запитання). Необхідно навчити здобувачів освіти сприймати на слух не лише особливості звучання й наголошування слів, а й розуміти відмінність їхнього значення (брати – братів, руки - рукі). Також важливо брати до уваги й те, що діти часто не розрізняють у мовному потоці звуки й звукосполучення української мови, які схожі (але не однакові) зі звуками румунської мови, тому сприймають і вимовляють їх як звуки румунської мови. Наприклад, звук [г] вони сприймають і вимовляють як звук румунської мови [h], тому можуть

вимовляти слово *голосно* як *[h]олосно* тощо. Це призводить до орфоепічних помилок, які згодом відобразатимуться під час письма. Тому, формуючи вміння спілкуватися усно, важливо звертати на це увагу, розвивати слухові й моторні аналізатори шляхом використання спеціальних звукових аналітичних і синтетичних вправ, артикуляційних вправлянь (чистомовок, вправ «для слухняного язичка» тощо).

Відповідно до програми, **збагачення словникового запасу** проводиться у межах визначених тем. Необхідно забезпечувати засвоєння не лише слів-назв предметів, але й слів-ознак, назв дій предметів, ознак дій (гарно, жваво), службових слів (прийменників і сполучників (без уживання термінів)).

Педагогічний працівник, плануючи урок, повинен визначати слова, які мають бути засвоєні (6 – 8), інші слова використовувати для ознайомлення.

Роботу над засвоєнням нових слів необхідно проводити у два етапи. На першому етапі – ознайомлення із значенням слова – слід правильно вимовляти слово, шляхом показу малюнків або предметів називати (предмет, ознаку, дію). Можна перекласти слово на румунську мову, описати його українською мовою. Після пояснення значення слова діти проговорюють його за педагогічним працівником кілька разів.

Другий етап – активізація слів у мовленні – пов'язаний із засвоєнням граматичних форм української мови та формуванням умінь вживати засвоєні слова у мовленні, тому є обов'язковим і дуже важливим. Педагогічному працівнику необхідно створити такі мовленнєві ситуації, які дадуть можливість здобувачам освіти вживати засвоєні на першому етапі слова у різних граматичних формах. Наприклад, дидактичні ігри «Є - немає» (є яблуко, груша – немає яблука, груші), «Лялька пригощає» (чим? яблуком, грушею; пригощає кого? Олівію, Андрійка) тощо.

Формування навичок говоріння передбачає роботу над розвитком умінь діалогічного та монологічного мовлення. Уміння говорити українською мовою буде сформоване за умови наявності у здобувачів освіти словникового запасу, орфоепічних умінь, граматичних навичок, володіння формулами українського мовленнєвого етикету. Так, у 1 класі передбачається засвоєння й активізація певного словникового запасу, оволодіння артикуляційною базою української мови, зокрема, вміннями правильно наголошувати слова та інтонаційно оформляти речення, опанування граматичного ладу української мови (на основі мовленнєвих зразків), оволодіння найтипівішими формулами українського мовленнєвого етикету для вираження вітання, прощання, звертання, прохання, подяки, згоди, припущення, заперечення, уточнення.

1 КЛАС

УСНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(170 год., 5 год. на тиждень. Резерв часу – 6 год.)

Сфери і тематика мовленнєвої діяльності (упродовж року)

- особистісна (Хто я? Мої іграшки. Ігри. Розваги. Знайомство. Ввічливість. Родина. Друзі. Людина. Частина тіла. Гігієна);
- соціально-побутова (Дім. Квартира. Допомога вдома. Овочі. Фрукти. Посуд. Їжа (продукти харчування). Одяг. Взуття. Свійські тварини. Румунські й українські національні свята. Українські обряди (відповідно до календарних дат);
- освітня (Школа. Клас. Навчальне приладдя. Навчання. Малювання. Кольори. Лічба (в межах 10);
- публічна (Мій рідний край. Місто. Село. Транспорт. Україна – рідний край. Київ – столиця України);
- природа (Пори року (відповідно до календарних дат). Місяці. Дні тижня. Доба. Рослинний і тваринний світ).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
1. Слухаємо-розуміємо українське мовлення (Аудіювання)	
<ul style="list-style-type: none"> - зосереджує увагу на сприйнятті українського мовлення; - розрізняє і розуміє сприйняті на слух українські слова, звучання і значення яких подібне в румунській і українській мовах; - впізнає у мовленнєвому потоці засвоєні слова; - розрізняє у словах, складах, 	<p>1.1. Розвиваємо мовленнєвий слух</p> <ul style="list-style-type: none"> - організація уваги під час слухання українського мовлення; - слухання і розпізнавання українських слів, звучання і значення яких подібне в румунській і українській мовах (clasă – клас, visină – вишня, lampă – лампа та ін.); - слухання і впізнавання у мовному потоці засвоєних слів; - сприймання на слух і

<p>сприйнятих на слух, звуки та звукосполучення української мови [и] - [і], [і] - [йі], [е] - [йе], [дз] - [дз'], [дж], [шч];</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає місце наголосу у знайомих дво-, трискладових словах; - розрізняє на слух слова, вжиті в однині чи множині; - розрізняє на слух рід знайомих слів (назв істот); - розрізняє на слух окремі слова та слова, поєднані у речення; - встановлює на слух кількість слів у реченні; - уміє співвідносити сприйняті на слух українські слова, словосполучення і речення з предметом, малюнком, дією, ознакою; - розрізняє на слух інтонаційні особливості розповідних і питальних речень (без уживання термінів), уловлює інтонацію наказу, прохання у спонукальних реченнях і 	<p>розрізнення голосних звуків української мови [и], [і] та твердих і м'яких приголосних [л] - [л'], [н] - [н'], [д] - [д'], [т] - [т'], [з] - [з'], [с] - [с'], [дз] - [дз'], [ц] - [ц'], звукосполучень [йі], [шч] у словах та складах;</p> <ul style="list-style-type: none"> - сприймання на слух і визначення наголосу у знайомих дво-, трискладових словах; - розрізнення на слух слів, ужитих в однині чи множині (один - багато): клас – класи, дитина – діти; - розрізнення на слух роду знайомих слів (назв істот) - розрізнення на слух (за інтонацією) окремих слів та слів, поєднаних у речення (Учні, вчитися, школа. Учні вчаться у школі); - встановлення на слух кількості слів у реченні (3 – 4 слова); - сприймання на слух слів, словосполучень і речень з 2 -3 слів, співвіднесення їх із предметом, малюнком, дією, ознакою (у межах програмового матеріалу); - сприймання на слух інтонаційних особливостей речень, у яких є повідомлення, запитання, прохання, наказ чи спонукування;
---	--

<p>виконує відповідні дії;</p> <ul style="list-style-type: none"> - встановлює на слух межі речень у мовленнєвому потоці; - розуміє і виконує інструкції педагогічного працівника, пов'язані з навчальною діяльністю, ігровими завданнями; - розуміє зміст сприйнятих на слух невеликих текстів. <ul style="list-style-type: none"> - запам'ятовує з голосу педагогічного працівника або з аудіозапису слова, словосполучення і речення; - запам'ятовує з голосу педагогічного працівника вірші, скоромовки, лічилки. 	<ul style="list-style-type: none"> - встановлення на слух меж речень у мовленнєвому потоці (у I семестрі 2 – 3 коротких речення, у II семестрі 3 – 4 речення); - сприймання на слух і розуміння інструкцій учителя, що стосуються виконання навчальних дій, ігрових завдань; - сприймання на слух і розуміння прочитаних учителем або розказаних невеликих текстів (у межах тематики, визначеної програмою): у I семестрі текст прослуховується учнями 2 – 3 рази, у II – 1-2 рази; час звучання – 0,5 хв.). <p>1.2. Розвиваємо слухову пам'ять</p> <ul style="list-style-type: none"> - сприймання на слух і засвоєння слів, словосполучень, речень (I семестр – до 4 слів, II семестр – до 5 слів); - сприймання на слух і запам'ятовування віршів, лічилок, скоромовок (I семестр – 3 – 4 рядки, II семестр – 5 - 6)
<p>2. Спілкуємось українською мовою (Говоріння)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - відповідає на запитання 	<p>2.1. Складаємо діалоги</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповіді на запитання, що

<p>педагогічного працівника, однокласників, пов'язані з особою, навчальною діяльністю, ігровими завданнями;</p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворює зразки діалогів із прослуханих казок, розповідей; - ставить запитання за змістом малюнка, за прослуханим текстом і відповідає на них за зразком і самостійно; - бере участь у діалозі за навчальними ситуаціями відповідно до вимог програми: може розпочати діалог, продовжити його, завершити; - відповідає на запитання (з допомогою педагогічного працівника) про кого (що) розповідалося?, де і коли це відбувалося? - описує за аналогією до поданого зразка продемонстровані предмети, малюнки; - переказує уривок тексту (казки); 	<p>стосуються особи (хто ти? як тебе звати?), навчальної діяльності (що ти робиш?), ігрових завдань;</p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворення діалогів із прослуханих казок із опорою на серію малюнків тощо; - запитання та відповіді за зразком, із опорою на малюнок підручника, серією малюнків, за прослуханим текстом; - діалоги за навчальними ситуаціями, передбаченими сферами і тематикою мовленнєвої діяльності (I семестр – 2 репліки на кожного із співрозмовників, не враховуючи етикетні формули; II семестр – 2 – 3 репліки); - відповіді з допомогою педагогічного працівника на запитання за змістом тексту; <p>2.2. Переказуємо, розповідаємо, описуємо</p> <ul style="list-style-type: none"> - опис за аналогією до поданого зразка продемонстрованих предметів, малюнків; - переказування уривка тексту (казки);
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - розповідає (з допомогою педагогічного працівника) за серією малюнків, нескладним за змістом сюжетним малюнком; - розповідає про себе, свою родину; - розповідає напам'ять 1 – 2 невеликі вірші, 2 – 3 скоромовки, засвоєні з голосу педагогічного працівника. 	<ul style="list-style-type: none"> - розповідь (із допомогою педагогічного працівника) за серією малюнків, нескладним за змістом сюжетним малюнком; - розповідь за аналогією про себе, свою родину; - розповідь напам'ять віршів, скоромовок, засвоєних з голосу педагогічного працівника.
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
<ul style="list-style-type: none"> - знає про існування різних мов; - знає, що українська мова є державною, засобом спілкування громадян нашої країни; - знає і розуміє терміни <i>звук, склад, наголос</i>; - розрізняє значення слів, у яких змінився наголос; - розрізняє на слух звуки 	<p>Практичне формування уявлення про існування різних мов.</p> <p>Ознайомлення з поняттям <i>українська мова</i> – державна мова України, засіб спілкування громадян різних національностей у нашій країні (практично)</p> <p>1. Пізнаємо фонетичні відомості. Формуємо і розвиваємо орфоепічні уміння</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ознайомлення з термінами <i>наголос, склад, звук</i>; - спостереження за місцем наголосу у різних словах і його зміною під час зміни форм слова: <i>сестра́</i> – <i>сестри́</i> <i>сестри</i>; - розрізнення на слух звуків

<p>румунської й української мов; знає, що в українській мові є звуки, яких немає у румунській, відтворює їх під час вимови складів і слів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вимовляє звук [й] окремо й у звукосполученнях [йі], [ій]; - розрізняє звуки [й] - [і] - [йі]; розрізняє значення слів зі звуками [й]- [і] - [йі] (<i>йду- іду- їду</i>); - вимовляє голосний звук [и] окремо, у складах і словах; - розуміє терміни <i>твердий звук, м'який звук</i>; - розрізняє на слух тверді і м'які приголосні звуки; - уміє вимовляти звуки [д'] - [т'], [з'] - [с'], [л'], [н'], [ц'] у складах і словах, розрізняє склади й слова з твердими в м'якими приголосними; - уміє вимовляти подовжені м'які приголосні у словах; - уміє вимовляти звукосполучення [шч] у засвоєних словах; 	<p>румунської й української мови:</p> <ul style="list-style-type: none"> - звук [й]. Вимова звука [й] окремо і в сполученні з [і]: <i>йду- іду, край - краї; Україна</i>; у кінці слова: <i>синій</i>; - розрізнення звуків [й] - [і] - [йі]: <i>йду- іду- їду</i> і значень слів; - звук [и]. Вимовляння звука [и] в ізольованій позиції, складах, словах; - тверді та м'які приголосні. Розрізнення на слух твердих і м'яких приголосних української мови; - вимова м'яких приголосних звуків [д'] - [т'], [з'] - [с'], [л'], [н'], [ц'] у складі з <i>і</i>; вправління у вимові; розрізнення пар слів <i>тин – тінь, дим- дім</i>; - подовжені м'які приголосні звуки, їх вимова: <i>взуття, завдання, оповідання</i>; - звукосполучення [шч]. Засвоєння його вимови у словах: <i>що, дощ, плащ, борщ, щеня, щітка</i> та ін.;
--	---

- уміє розрізняти і вимовляти звуки [ґ] - [к] - [х] - [г] в ізольованій позиції та у складах, словах;

- уміє вимовляти звуки [дз], [дз'] у засвоєних словах;

- чітко вимовляє дзвінкі приголосні в середині й кінці слова;

- знає і вживає у мовленні слова - *назви предметів*;

- знає і вживає у мовленні слова - *назви ознак предметів за кольором, розміром, формою, смаком і ставить питання до них від слів – назв предметів*;

- знає і вживає в мовленні слова - *назви дій предметів*; ставить запитання до них від слів - назв предметів;

- знає і вживає у мовленні (за зразком) слова, що характеризують дію, якість,

- звук [ґ]. Вимова звука [ґ] окремо й у словах: *гарний, гірка*, розрізнення вимови звуків [ґ] - [к] - [х] - [г]: *гіркий, голод, холод, танок*;

- вимова африкатів [дз] - [дз'] у словах *дзвінок, дзьоб* та ін.;

- чітка вимова дзвінких приголосних у середині й кінці слів (*книжка, дубки, віз, дід*).

2. Формуємо словниковий запас

- Засвоєння тематичної лексики (слів - назв предметів) у межах сфер і тем, визначених програмою.

- Засвоєння *міжтемної* лексики:

- слів - назв ознак предметів за кольором (*червона фарба, жовтий олівець, зелене яблуко*), розміром (*великий дім, мала Наталка, високе дерево*), формою (*круглий стіл, довга лінійка*), смаком (*солodka груша, кисле яблуко, смачний виноград*) і питань до таких слів: *який? яка? яке?*:

- слів - *назв дій предметів* (*іхати, читати, спати, розмовляти*) і питань до таких слів: *що робить? що зробить?*;

- слів, що характеризують дію, якість (*добре, погано, вголос, хором, чисто*), вказують на місце предмета (*тут, там,*

<p>місце предмета, напрям, час дії;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає і вживає в мовленні (за зразком) слова, що означають кількість предметів або їх порядок під час лічби, й узгоджує їх (з допомогою педагогічного працівника) зі словами - назвами предметів; - знає і вживає у мовленні (за зразком) особові, присвійні, вказівні займенники (без уживання термінів); - знає і вживає у мовленні питальні слова (без уживання термінів); - знає і доречно вживає стверджувальні й заперечні слова; - розуміє, що службові слова <i>у (в), на, під, з, від, біля</i> вживаються зі словами - назвами предметів і вказують на місце; - знає, що слова <i>і, та</i> зв'язують два окремі слова; - уживає (за зразком) службові слова у мовленні (під час побудови словосполучень, речень); 	<p>вдома, далеко), напрям дії (<i>вгору, вниз, вправо, вліво</i>), час дії (<i>вранці, сьогодні, вчора</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> - слів - назв кількості предметів або їх порядку під час лічби (до 10) і питань до таких слів: <i>скільки? (дві книжки, багато олівців), котрий? (перший день, друге вікно)</i>, узгодження слів - назв кількості у роді й числі зі словами - назвами предметів (<i>один зошит - п'ять зошитів, одна ручка - п'ять ручок</i>); - особових займенників (без уживання термінів): <i>я, ти, ми, він, вона, воно, вони</i>); - присвійних займенників (без уживання термінів): <i>мій, моя, моє, мої, твій, твоя, твоє, твої, наш, наша, наше, наші, його, її</i>; - вказівних займенників (без уживання термінів): <i>цей, ця, це, ці, той, та, ті</i> тощо; - питальних слів (<i>хто? що? який? яка? яке? які? скільки? коли? куди? як? де? що робить (-в, -ла)?</i>); - стверджувальних і заперечних (<i>так, нетак, ні, не він</i>); - прийменників (<i>у (в), на, під, з, від, біля</i>) та сполучників (<i>і, та, а, але</i>) (без уживання термінів);
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - уживає в мовленні етикетну лексику. - уміє запитувати і відповідати, правильно інтонуючи речення-репліки; <ul style="list-style-type: none"> - ставить запитання, уживаючи питальні слова та вказівні займенники; уміє відповідати на такі запитання; - уточнює, <i>хто є хто</i>, вживаючи імена, та відповідає на запитання; - запитує та відповідає, <i>хто є хто</i>, уживаючи особові займенники; - запитує та відповідає, уживаючи дієслово <i>звати / звать</i> та особові займенники <i>мене, його, її</i>; - запитує чи уточнює, <i>де хто (що) знаходиться</i>, та відповідає, 	<ul style="list-style-type: none"> - етикетної лексики під час зустрічі, прощання, знайомства, на вираження прохання, подяки, вибачення. 3. Формуємо і розвиваємо граматичні вміння (без уживання термінів) Формування і розвиток умінь запитувати і відповідати (за поданим зразком), будуючи такі синтаксичні конструкції: <ul style="list-style-type: none"> - вказівний займенник <i>це</i> + іменник (назва предмета, особи): <i>Це хто? Це дівчинка. Це Маринка. Це що? Це зошит. Це зошити</i>; - підмет і присудок (без уживання термінів), виражені іменниками: <i>Іванко хто? Іванко учень. Олена Іванівна хто? Олена Іванівна - учителька</i>; - особовий займенник одн./мн. + займенник/іменник у Н. в. одн./мн.: <i>Ти хто? Я учень. Я учениця. Вони хто? Вони учні</i>; - особові займенники <i>я, ти, він, вона</i> у Р. в. + дієслово <i>звати/звать</i>: <i>Як... звать (звати)? Мене звать (звати)... Його звать (звати)... Її звать (звати)...</i> - прислівники <i>тут, там</i> + займенник/іменник: <i>Тут хто?</i>
---	--

<p>вживаючи слова <i>тут, там</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - уживає сполучники <i>і, та</i> при однорідних членах речення; - ставить запитання (уточнює), <i>чий</i> предмет (<i>чия, чие, чий</i>) і відповідає, вживаючи присвійні займенники <i>мій (моя, моє, мої), твій (твоя, твоє, твої), наш (наша, наше, наші), ваш (ваша, ваше, ваші)</i>; - запитує, <i>у кого що є (нема)</i>, вживаючи особові займенники <i>мене, тебе, нас</i> з прийменником <i>у</i>; відповідає на поставлені запитання; - уточнює, <i>у кого</i> знаходиться предмет(-и); - звертається до однолітків і дорослих, уживаючи форму кличного відмінка; 	<p><i>Тут Лаура. А там хто? Там Іринка. Тут що? Тут олівець. А там що? Там підручник;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - сполучники <i>і, та</i> при однорідних членах: <i>Тут стіл і стільці. Там шафа і полиця. Оксанка, Віктор та Ігор - учні;</i> - присвійний займенник + іменник у Н. в. одн./мн.: <i>чий? чия? чие? чий? Мій підручник. Моя ручка. Моє яблуко. Мої зошити. Наш клас. Наша кімната. Наші малюнки. Ваш олівець. Ваша лінійка. Ваші книжки;</i> - особовий займенник у Р. в. одн./мн. з прийменником <i>у</i> + дієслово <i>є</i> + іменник у Н. в. одн./мн.; дієслово <i>немає</i> + іменник у Р. в. одн./мн.: <i>У кого є песик? У мене є песик. У мене є малюнки. У нас є підручник. У кого немає машинки? У мене немає машинки. У тебе є книжка? У мене є (немає) книжки. У нас немає книжок;</i> - іменник у Р. в. одн./мн. з прийменником <i>у</i> + іменник у Н. в. одн./мн.: <i>У кого м'яч? У Богдана м'яч. У кого м'ячі? У дітей м'ячі;</i> - іменник у формі кличного відмінка (звертання до однолітків і дорослих): <i>мамо, тату, Олено Петрівно, Іринко;</i> - дієслова у формі наказового спосо-
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - звертається з проханням, уживаючи слова ввічливості; - запитує, <i>скільки предметів</i> (називає їх), та відповідає на такі запитання, узгоджуючи (з допомогою педагогічного працівника) числівники з іменниками у роді й числі; - запитує, <i>скільки предметів</i>, та відповідає, уживаючи слова <i>багато, мало</i>; - запитує, <i>хто що робить</i>, та відповідає на такі запитання; - запитує, <i>хто що робить (робив, робила, робили)</i>, і відповідає на такі запитання; 	<p>бу + іменник у 3. в. з прийменником і без нього: <i>Дай, будь ласка, зошит. Принеси, будь ласка, книжку. Сідайте за парти.</i></p> <p>Уживання іменників з числівниками. Увага до їх узгодження:</p> <ul style="list-style-type: none"> - числівник <i>один</i> + іменник ч., ж., с. р.: <i>Скільки? Один зошит. Одна лінійка. Одне яблуко. Одна гривня;</i> - числівник <i>два-чотири</i> + іменник ч. або ж. р. у Н. в. мн.: <i>Скільки? Два підручники. Дві ручки. Дві гривні;</i> - числівник <i>п'ять-десять</i> + іменник у Р.в. мн.: <i>Скільки? П'ять підручників. Шість зошитів. Дев'ять гривень;</i> - неозначено-кількісні числівники <i>багато, мало</i> + іменнику Р. в. мн.: <i>Скільки? Багато дітей. Мало зошитів;</i> - іменник у Н. в. одн./мн. + дієслово у формі тепер, часу у III ос. одн./мн.: <i>Хто малює? Дівчинка малює. Що висить? Картина висить. Що стоїть? Парти стоять;</i> - іменник у Н. в. одн./мн. + дієслово у формі тепер, та мин. часу одн./ мн.: <i>Хлопчик читає. Дівчинка малює. Учні пишуть. Що робить...? Що роблять...? Хлопчик читав. Дівчинка малювала. Учні писали. Що робив...? Що робила...? Що робили...?</i> - особовий займенник у Н. в.
--	--

<ul style="list-style-type: none"> - запитує, <i>хто що робить</i>, і відповідає на такі запитання; - запитує, <i>хто що зробить</i> і відповідає на такі запитання; - уміє уточнювати, <i>що саме робить</i> хтось, і дає відповіді на подібні уточнення; - запитує, <i>хто з ким що робить</i>, та відповідає на такі запитання, уживаючи граматичну форму О. в. з прийменником з; - запитує, <i>хто з ким що робить, хто де</i>, та відповідає на такі запитання, уживаючи граматичну форму О.в. з прийменниками з, під, над, за, перед; - називає, <i>хто (що) який</i> (яка, яке, які), узгоджує з допомогою педагогічного працівника прикметники з іменниками у роді й числі; 	<ul style="list-style-type: none"> одн./мн. + дієслово у формі тепер, часу I, II, III ос. одн./мн.: <i>Я пишу. Він читає. Ми співаємо. Вони біжать</i>; - іменник у Н. в. одн./мн. + дієслово у формі майб. часу одн./мн.: <i>Іванко (що зробить?) скаже, принесе, піде</i>; - іменник у Н. в, одн./мн. + дієслово III ос. одн./мн. + іменнику З. в, одн./ мн.: <i>Наталка малює кішку. Що робить Наталка? Кого малює Наталка? Хто малює кішку? Наталка малює яблуко. Що малює Наталка?</i> - іменник у Н. в. одн./мн. + дієслово у формі тепер, часу III ос. одн./мн. + іменник в О. в. з прийменником з: <i>Хлопчик грається з песиком. Хлопчики граються з песиком. З ким грається хлопчик? Що робить хлопчик? Хто грається з песиком?</i> - іменник у Н. в. одн./мн. + дієслово у формі тепер. / мин. часу одн./мн.+ іменник в О. в. з прийменниками з, під, над, за, перед: <i>дівчинка іде з мамою, літак летить над будинком, хлопчик стоїть за деревом</i>; - іменник ч., ж., с.р. у Н. в. одн./мн. + прикметник: <i>Дідусь який? Дідусь старий. Груша яка? Груша солодка. Виноград який? Виноград смачний. Яблуко яке? Яблуко кисле. Овочі які? Овочі</i>
---	--

<p>- узгоджує за зразком іменники середнього роду на <i>-я</i> з прикметниками;</p> <p>- запитує, <i>де що знаходиться</i>, уживаючи іменники у М.в. одн. та мн. з прийменником <i>на</i>, та змінюючи голосні [о], [е] з [і] у найбільш уживаних словах;</p> <p>- запитує, <i>де хто (що) знаходиться</i>, і відповідає на такі запитання, уживаючи прийменники <i>у, в</i>;</p> <p>- ставить запитання, уживаючи дієслова <i>грати, гратися, кататися</i> у формі III особи одн. та мн.;</p>	<p><i>смачні.</i></p> <p>Узгодження прикметників з іменниками у роді, числі, відмінку.</p> <p>Увага до іменників середнього роду на <i>-я</i> та їх узгодження з прикметниками: <i>цікаве оповідання, у цікавому оповіданні</i>;</p> <p>- іменник у Н. в. одн./мн. + дієслово у формі тепер, або мин. часу III ос. одн./мн. + іменнику м. в. одн./мн. з прийменником <i>на</i>: <i>Де лежить книга? Книга лежить на парті. Де лежать книги? Книги лежать на парті. Де стоїть ваза? Ваза стоїть на столі.</i> Увага до чергування голосних [о], [е] з [і] (<i>стіл - на столі</i>);</p> <p>- іменник у Н. в. одн./мн. + іменник у М. в. з прийменниками <i>у, в</i>: <i>Де Данієла? Данієла в кімнаті. Де квіти? Квіти у вазі</i>;</p> <p>- особовий займенник + дієслова <i>грати, кататися</i> у формі III особи одн./ мн. + іменник у М. в. одн./мн. або іменнику 3. в. одн./мн.: <i>Він (вона) грає на чому? Вони граються у що. Він грає на гітарі. Вони граються у піжмурки. Він грає у футбол. Він (вона) катається на чому? Вона катається на велосипеді (санках)</i>;</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - запитує, <i>хто що вміє робити</i>, відповідає на такі запитання, уживаючи особові займенники (<i>він, вона, воно</i>) або імена дітей; - запитує, уживаючи дієслова <i>ставити, класти</i> у різних особових формах та іменники у формі М. в. й З. в., відповідає на такі запитання; - запитує, <i>кому що роблять (зробили)</i>, та відповідає на такі запитання, уживаючи іменники у Д. в. одн. чи мн.; - запитує, <i>хто чим виконує дію</i>, та відповідає на запитання, правильно уживаючи дієслова та іменники в О. в. одн. чи мн.; 	<ul style="list-style-type: none"> - іменник у Н. в. одн./мн. + дієслово <i>вміти</i> у III особі одн./мн. + неозначена форма дієслова: <i>Що вміє робити Миколка? Миколка вміє читати. Що вона вміє робити? Вона вміє співати (кататися на ковзанах...)</i>; - дієслова <i>ставити, класти</i> у різних особових формах + іменник у М. в. одн./мн. з прийменником <i>на</i> + іменник у З. в. одн./мн.: <i>Що ставити на стіл? Ставити на стіл склянку. Що класти на стіл? Класти на стіл виделки</i>; - дієслово у формі III особи одн./мн. тепер, або мин. часу + іменник у Д. в. одн./мн.: <i>Кому дарує?... дарує дівчинці. Подарувала дівчинці. Кому допомагає?... допомагає бабусі. Допомогала бабусі. Увага до чергування приголосних [г] — [к] - [х] - [з'І]- [ц']- [с'І] (дівчинка - дівчинці)</i>; - іменник у Н. в. одн./мн. + дієслово у формі III особи одн./мн. тепер, або мин. часу + іменник в О. в. одн./мн.: <i>Чим малює? Хлопчик малює крейдою. Чим миє? Дівчинка миє милом. Чим малюють? Діти малюють фарбами. Чим малював? Хлопчик малював крейдою. Чим мила? Дівчинка мила милом. Чим малювали? Діти малювали фарбами</i>;
---	--

<ul style="list-style-type: none"> - запитує, <i>хто в чому</i>, та відповідає на такі запитання, уживаючи прийменник <i>у</i> та змінюючи приголосні у найбільш уживаних словах; - запитує (за зразком), уживаючи вказівний займенник <i>це</i>, відповідає, уживаючи стверджувальну частку <i>так</i>; - уживає висловлювання (репліки) із заперечними частками <i>не, ні</i>; - уживає висловлювання (репліки) з протиставним сполучником <i>а</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - іменник у Н. в. одн./мн. + іменник у М. в. з прийменником <i>у(в)</i>: <i>У чому дівчинка</i> (про одяг, взуття)? <i>Дівчинка у шапці. У чому хлопчик?</i> <i>Хлопчик у куртці?</i> Увага до чергування [к] - [ц'] (<i>шапка</i> - у шапці, <i>куртка</i> - у куртці); - запитання із вказівним займенником <i>це</i> і відповіді зі стверджувальною часткою <i>так</i>: <i>Це твій зошит?</i> <i>Так, це мій зошит. / Так, мій;</i> - відповіді-репліки із заперечними частками <i>не, ні</i>: <i>Микола румун? Ні, він українець. Це кішка? Ні, це песик. Ти велика? Ні, я мала;</i> - висловлювання з протиставним сполучником <i>а</i>: <i>Тарас - українець, а Данієл - румун. Виделка лежить на столі, а склянка стоїть.</i>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
<p>висловлює свої думки й почуття з приводу переглянутих мультфільмів, пізнавальних радіо- та телепередач, використовуючи 1 – 2 речення.</p>	<p>Робота з медіа продукцією</p>
Змістова лінія «Досліджуємо культуру нашої Батьківщини»	
<ul style="list-style-type: none"> - назву нашої держави, її столиці; - назву свого міста чи села; - назви предметів побуту, одягу; українських символів (<i>рушник</i>, 	<p>Назва держави та її столиці.</p> <p>Назва свого міста (села).</p> <p>Назви предметів побуту, одягу; українських символів (<i>рушник</i>,</p>

<p><i>віночок, калина, верба);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - румунські та українські народні та релігійні свята, українські звичаї (Свято Миколая, Новий рік, Різдво, Великдень); - 2-3 обрядові пісні (щедрівки, колядки, веснянки); - правила 1-2 українських дитячих ігор і вміє гратися; - 1 колискову пісню; - переказує 1-2 невеликі казки; - уживає в мовленні формули українського мовленнєвого етикету. 	<p><i>віночок, калина, верба).</i></p> <p>Відомості про румунські та українські народні та релігійні свята, українські звичаї (Свято Миколая, Новий рік, Різдво, Великдень).</p> <p>Народні обрядові пісні (колядки, щедрівки, веснянки).</p> <p>Українські дитячі ігри, пісні.</p> <p>Українські народні казки.</p> <p>Формули звертання до дітей та дорослих, вітання, прощання, подяки, запрошення, вибачення.</p>
---	---

2 клас

Навчання грамоти

Основним завданням навчання української мови у 2 класі є опанування української грамоти, формування вмінь читати і писати українською мовою. Крім цього, продовжується робота над збагаченням словникового запасу здобувачів освіти, розвитком орфоепічних і граматичних умінь і навичок, аудіативних умінь та вмінь діалогічного та монологічного мовлення.

Навчання української грамоти поділяється на три періоди: добукварний, букварний та післябукварний.

Добукварний період є перехідним від усного курсу до букварного періоду. Його тривалість визначається педагогічним працівником. У цей час продовжується робота над активізацією словникового запасу, вдосконаленням умінь діалогічного й монологічного мовлення, звуковимови, граматичного ладу мовлення. Звертається увага на удосконалення фонетичних умінь: поділ слова на склади, визначення наголошеного складу, усвідомлення звукової структури слів української мови, виділення звуків у слові, розпізнавання голосних і приголосних, приголосних твердих і м'яких, вимову звуків, яких немає у румунській мові.

У **букварний** період засвоюються букви української абетки, формуються вміння читати й писати українською мовою. Тривалість букварного періоду також визначається педагогічним працівником відповідно до підготовки здобувачів освіти.

Порядок вивчення букв визначено на основі врахування результатів порівняльного аналізу звуко-буквених систем румунської й української мов, тобто за ступенем їх збігу в українській і румунській мовах, а не за частотністю їх вживання. Відповідною є і методика їх засвоєння. Так, виокремлення на основі порівняльного аналізу групи букв, звукове значення і графічне накреслення яких в обох мовах збігається, дає змогу вже з перших уроків пропонувати дітям для читання і письма не лише склади, а й окремі слова, речення. Таким чином створюється ситуація успіху і долається бар'єр у засвоєнні другої мови: діти усвідомлюють, що і в румунській, і в українській мовах є однакові звуки та букви на їх позначення, і вони спроможні читати і писати слова і цілі речення.

Необхідно враховувати, що букви, які *пишуться однаково*, але мають різне звукове значення (Вв, Сс, Рр та ін.), *складні для читання*, оскільки у цих випадках діє навичка вимови звуків, яка сформувалася на уроках рідної мови, і тому має місце інтерференція на рівні вимови звуків. Під час вивчення цих букв з метою попередження негативного впливу сформованих раніше вмінь більше уваги треба приділяти читанню.

Букви, які в обох мовах різні за написанням, але позначають однакові звуки (Бб, Хх, Нн, та ін.), *складні для вживання під час письма*, оскільки тут спрацьовує навичка позначення звука тією буквою, яка засвоєна в рідній мові (графічна інтерференція). Тому під час вивчення таких букв слід більше уваги приділяти формуванню вмінь позначати відомий з румунської мови звук буквою українського алфавіту.

В усіх випадках під час навчання письма необхідно звертати увагу на поєднання букв, зокрема нижнє й середнє.

Робота над збагаченням словникового запасу здобувачів освіти і розвитком умінь слухання/розуміння та говоріння пов'язана як із вивченням букв, так і з тематикою визначених у програмі комунікативних тем.

Післябукварний період передбачає вдосконалення набутих початкових умінь читати цілими словами, правильно інтонувати речення, різні за метою висловлювання, читати і розуміти зміст невеликих текстів; а також каліграфічно писати, правильно поєднуючи літери, списувати слова, речення; розвивати усне мовлення. Також продовжується робота над збагаченням словникового запасу, удосконаленням граматичних навичок і розвитком умінь спілкуватися.

У процесі формування техніки письма, культури оформлення письмових

робіт педагогічний працівник спирається на знання та вміння здобувачів освіти, набуті на уроках рідної мови.

Важливим завданням у цей період є також формування у дітей графічної пильності, вміння бачити особливості написання певного слова, зіставляти вимову і написання, зв'язати записане зі зразком, що закладає основи грамотного письма.

2 КЛАС
НАВЧАННЯ ГРАМОТИ
(170 год., 5 годин на тиждень. Резерв часу – 3 год.)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
1. Слухаємо-розуміємо українське мовлення (Аудіювання)	
<ul style="list-style-type: none"> - уміє зосереджувати увагу на сприйнятті українського мовлення; - упізнає в мовленнєвому потоці засвоєні слова; - розрізняє на слух знайомі слова-назви предметів, ознак, дій та співвідносить їх з предметами, малюнками; - співвідносить сприйняті на слух словосполучення, речення з предметом, малюнком, дією; - уловлює на слух сполучники <i>і, та</i>; 	<p>1.1. Розвиваємо мовленнєвий слух</p> <ul style="list-style-type: none"> - слухання і впізнавання в мовленнєвому потоці засвоєних українських слів; - сприйняття на слух слів - назв предметів, ознак, дій та співвіднесення їх із предметами, малюнками; - сприйняття на слух словосполучень, речень, співвіднесення їх із предметом, малюнком, дією; - сприйняття на слух слів - назв предметів, ознак, дій зі сполучниками <i>і, та</i>;

<ul style="list-style-type: none"> - розуміє конструкції з прийменниками, які вказують на напрям, місце; уміє показати відповідний напрям руху, місце предмета; - розрізняє на слух розповідні, питальні, спонукальні речення; - встановлює на слух межі речень у мовленнєвому потоці; - розуміє і виконує інструкції педагогічного працівника, пов'язані з навчальною діяльністю, ігровими завданнями; - розуміє зміст прослуханих текстів; виконує тестові завдання; - розуміє текст, сприйнятий на слух у записі; виконує тестові завдання; - запам'ятовує зі слів учителя, диктора слова, словосполучення, речення; - запам'ятовує з голосу 	<ul style="list-style-type: none"> - розрізнення змісту конструкцій з прийменниками, які вказують на напрям, місце: <i>у клас - із класу, до дошки - від дошки; на парті - під партою, у портфелі - з портфеля;</i> - сприйняття на слух інтонаційних особливостей речень, у яких є повідомлення, запитання, прохання, наказ чи спонукання; - встановлення на слух меж речень у мовленнєвому потоці (3-5 речень); - сприйняття на слух і розуміння інструкцій, що стосуються виконання дій навчальної діяльності, ігрових завдань; - сприйняття-розуміння прочитаних або розказаних учителем текстів (у межах тематики, визначеної програмою; прослуховується учнями 1-2 рази; час звучання - до 1 хв.); - сприйняття-розуміння текстів у записі (час звучання - до 1 хв.); <p><i>1.2.Розвиваємо слухову пам'ять</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - сприйняття на слух і засвоєння слів та сполучень слів, речень (7 - 8 слів); - сприйняття і заучування віршів, скоромовок, лічилок (4-8 рядків).
---	--

<p>педагогічного працівника вірші, скоромовки, лічилки.</p>	
<p>2. Спілкуємося українською мовою (Говоріння)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - відповідає на запитання педагогічного працівника про себе й однокласників, навчальну діяльність тощо; - відтворює зразки діалогів із прослуханих казок; - ставить запитання і відповідає на них за змістом малюнка, серією малюнків, прослуханим текстом; - бере участь у діалогах за ситуативними малюнками, навчальними ситуаціями; - уживає етикетні формули, форми звертання у процесі діалогічного мовлення; - переказує (з допомогою педагогічного працівника) уривок тексту (казки), сприйнятий на слух; - описує за аналогією окремі предме- 	<p><i>Складаємо діалоги</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - відповіді на запитання педагогічного працівника, що стосуються навчальної діяльності, ігрових завдань; - відтворення зразків діалогів із прослуханих казок; - запитання та відповіді за зразком, із опорою на малюнок підручника, серію малюнків, за прослуханим текстом; - побудова діалогів за ситуативними малюнками; за навчальними ситуаціями (2-3 репліки на кожного зі співрозмовників, без урахування етикетних формул); - уживання етикетної лексики в діалогах за ситуативними малюнками та навчальними ситуаціями, передбаченими тематикою програми. <p><i>2.2. Переказуємо, розповідаємо, описуємо</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - переказування (з допомогою педагогічного працівника) уривка тексту (казки), сприйнятого на слух (обсяг - 4-5 речень);

<p>ти, малюнки;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розповідає (з допомогою педагогічного працівника) за серією малюнків, сюжетним малюнком; - розповідає на зазначені теми; - розповідає напам'ять вірші, скоромовки тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> - опис за аналогією до поданого зразка окремих предметів, малюнків; <p>розповідь (з допомогою педагогічного працівника) за серією малюнків, сюжетним малюнком (4-5 речень);</p> <ul style="list-style-type: none"> - розповідь про себе, родину, друга (подругу); - розповідь напам'ять віршів, скоромовок тощо.
---	--

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»

<ul style="list-style-type: none"> - знає, розуміє і розрізняє слова - назва предмета, слова-ознаки, слова-дії, назви кількості, службові слова, речення; - має уявлення про те, що у кожній мові всі предмети, їх ознаки і дії, кількість названо словом; - правильно називає слова (у межах вимог програми), якими названі предмети навколишнього середовища; - ставить питання до назв істот-<i>хто?</i>, неістот - <i>що?</i> - правильно вживає рід слів - назв предметів (у межах засвоєної лексики); - змінює (з допомогою 	<p>І. Добукварний період (тривалість визначається педагогічним працівником)</p> <p><i>Слово.</i> Номінативне значення слова: слова - назви предметів, ознак, дій, кількості. Називання слів - назв предметів, ознак, дій у рідній і українській мовах. Збагачення мовлення такими словами (до 5-6 слів на кожному уроці).</p> <p><i>Слова - назви предметів.</i> Питання до назв істот: <i>хто?</i> неістот - <i>що?</i></p> <p>Рід слів - назв предметів. Увага до слів - назв предметів, рід яких не збігається в румунській і українській мовах.</p>
---	---

<p>педагогічного працівника) слова - назви предметів за зразком: <i>один-багато</i> і навпаки;</p> <p>- правильно називає слова - назви дій, ставить питання до них: <i>учень (що робить?,) сидить;</i></p> <p>- розпізнає слова-назви предметів і слова-назви дій. Встановлює зв'язок між такими словами за допомогою запитань;</p> <p>- добирає слова - назви ознак до предметів, малюнків, узгоджуючи їх (з допомогою педагогічного працівника) у роді й числі (<i>солодке яблуко, малі діти</i>).</p> <p>- складає речення зі словами - назвами предметів та їх ознак, дій (за змістом малюнків);</p> <p>- поширює (за зразком) речення словами - назвами ознак;</p> <p>- розуміє значення прийменників, ужитих з іменниками (без уживання термінів), що вказують на напрям дії: <i>до, в (у) - від, з</i> тощо, та прийменників, що вказують на місце предмета: <i>біля, коло, під, над, на, в (у)</i> та ін.; знає, що сполучники <i>і, та</i> поєднують окремі слова: <i>день і ніч;</i> будує речення зі службовими словами;</p>	<p>Число слів - назв предметів. Змінювання таких слів за зразком; <i>один - багато</i> і навпаки.</p> <p><i>Слова - назви дій.</i> Питання до слів - назв дій: <i>що робити? що робив(ла), (ли)?</i></p> <p>Розпізнавання слів - назв предметів і слів - назв дій. Зв'язок між такими словами (<i>учень читав, учні читали</i>).</p> <p><i>Слова - назви ознак предметів.</i> Питання до слів-назв ознак: <i>який? яка? яке?</i> Узгодження зі словами - назвами предметів у роді й числі. Добір слів - назв ознак до слів - назв предметів.</p> <p>Складання речень за малюнками зі словами - назвами ознак, дій, предметів (<i>маленька дівчинка грається</i>).</p> <p>Поширення речень (за зразком) словами - назвами ознак.</p> <p><i>Службові слова</i> (прийменники і сполучники, без уживання термінів). Формування умінь уживати такі слова у зв'язку з іншими. Побудова (з допомогою педагогічного працівника) словосполучень і речень зі службовими словами.</p>
--	--

- називає кількість предметів або їх порядок під час лічби; уживає й узгоджує (з допомогою педагогічного працівника) такі слова зі словами - назвами предметів у роді і числі;

- складає словосполучення і речення зі словами - назвами кількості предметів за малюнками.

- складає (з допомогою педагогічного працівника) речення, різні за метою висловлювання, за зразком, схемами і малюнками;

- поширює речення, правильно добираючи потрібне слово (у межах засвоєної лексики);

- уживає звертання під час побудови питальних та спонукальних речень (у діалогах);

- знає, розуміє й розрізняє терміни: *звук, буква, слово, наголос, склад, наголошений склад, голосний звук, приголосний, м'який, твердий приголосний, звукова схема;*

- розрізняє голосні і приголосні звуки у словах, приголосні тверді й м'які; послідовно називає їх в одно- і двоскладових словах;

- знає графічне позначення на письмі звуків українського мовлення і вміє позначати їх;

Слова - назви кількості предметів або їх порядку під час лічби. Питання: скільки? котрий? Зв'язок слів-назв кількості зі словами - назвами предметів (узгодження в роді: один хлопчик, одна дівчинка, одне кошеня; й числі: один зошит - шість зошитів).

Складання словосполучень і речень за малюнками із словами - назвами кількості предметів.

Речення (протягом року). Речення, різні за метою висловлювання (без уживання термінів), їх інтонаційні особливості. Побудова (з допомогою педагогічного працівника) таких речень, щоб розповісти, запитати, спонукати до дії. Увага до звертань на ім'я, ім'я й по батькові у питальних і спонукальних реченнях як ознака культури мовлення.

Звуковий склад слова. Ознайомлення з термінами (протягом року). Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які. Вправлення у вимові. Послідовне називання звуків у одно-, двоскладових словах.

Графічне позначення звуків: [•] голосний звук, [-] твердий приголосний звук, [=] м'який приголосний звук.

української мов;

- пише такі букви, склади і слова з ними, правильно поєднуючи їх з іншими буквами;

- читає слова з такими буквами, м'яко вимовляючи приголосні [т'], [д'] перед *i*, пише слова, позначаючи ці звуки відповідними буквами;

- знає звукове значення таких букв в українській мові;

- правильно читає слова із цими буквами;

- правильно вживає такі букви під час письма;

- знає звукове значення таких букв, правильно вимовляє звуки і називає букви;

- правильно читає склади і слова з такими буквами;

- пише великі і малі букви окремо і в складах і словах, дотримується верхнього, середнього і нижнього поєднань;

- знає звукове значення таких букв, правильно вимовляє звуки і називає букви;

Оо), і букви, однакові за звуковим значенням, графічне позначення яких збігається частково (*Мм - Мт, Тт - Тt, Дд - Dd Кк - Kk*).

Розрізнення звукового значення букв (малих рукописних) *т,д* у румунській і українській мовах.

Корекція вмінь читати й писати слова з такими буквами. Вимова м'яких приголосних [т'], [д'] перед *i*.

Букви, однакові за написанням, але різні за звуковим значенням (*Вв, Рр, Сс* та ін.). Розрізнення звукового значення таких букв в обох мовах. Читання і письмо слів з такими буквами.

Нові букви, які позначають однакові в обох мовах звуки (Бб, Лл, Зз, Жж, Шш, Цц). Увага до вимови м'яких приголосних. Читання складів і слів з такими буквами. Письмо великих і малих літер, правильне поєднання їх з іншими під час письма складів і слів.

Букви, властиві лише українській мові (*Гг, Ии, Яя, Юю, Єє, Її, Фф* та ін.), та їх звукове значення. Увага до вимови м'яких приголосних.

- правильно читає склади і слова з такими буквами;
- пише великі і малі букви окремо і в складах і словах, дотримується верхнього, середнього і нижнього поєднань;
- правильно вимовляє звук [и] і позначає його буквою и,
- правильно читає і пише склади і слова з буквою и;
- розрізняє звукове значення рукописної букви и в румунській й українській мовах;
- розуміє значення м'якого знака, уміє писати букву ь, вживати її на письмі для позначення м'якості приголосних звуків; читає слова з м'яким знаком (ь);
- знає звукове значення букви Йй, пише велику й малу букву Йй, пише і читає слова з нею;
- знає звукове значення букви Її, правильно вимовляє звукосполучення [йі] і позначає на письмі однією буквою Її; пише велику й малу букву Її, читає й пише слова з нею;
- знає звукове значення цих букв на початку слова (складу) та після приголосних, правильно вимовляє їх;
- правильно читає слова з цими бук-

Читання складів і слів з такими буквами. Письмо великих і малих літер, правильне поєднання їх з іншими під час письма складів і слів.

Увага до букв:

- и. Звукове значення. Диференціація звукового значення рукописної букви и в румунській і українській мовах. Удосконалення вимови звука [и]. Читання і письмо складів і слів з буквою и.

- ь (м'який знак) - буква, яка не позначає звука. Письмо букви. Вживання букви ь для позначення на письмі м'якості приголосних звуків;

- Йй. Звукове значення букви. Уживання букви Йй на письмі для позначення звука [й];

Її. Звукове значення букви. Удосконалення вимови звуків [йі]. Вживання букви Її на письмі для позначення звуків [йі];

Яя, Юю, Єє. Звукове значення букв на початку слова (складу) та після приголосних. Уживання букв Яя, Юю, Єє для позначення м'якості приголосних;

вами, пише великі й малі букви окремо й у складах, словах;

- знає звукове значення букви *Щц*, правильно вимовляє звукосполучення [шч]; пише велику й малу букву *Щц*, правильно читає і пише слова з нею;
- знає звукове значення зазначених букв, диференціює їх в румунській і українській мовах, правильно вимовляє звуки, позначає їх відповідними літерами;
- читає склади і слова з такими буквами, правильно вживає їх на письмі;
- правильно вимовляє звуки [дз] - [дз'], [дж], позначає зазначені звуки двома буквами, читає і пише слова з ними;
- правильно читає слова з апострофом і вживає його під час письма.

- правильно (без перекручень), чітко читає склади, слова, дотримуючись норм вимови та наголошування, не надто гучно і не надто тихо, у належному темпі;

Щц. Звукове значення букви. Удосконалення вимови звукосполучення [шч].

Букви, різні за звуковим значенням, однак письмо великих (Гг, Нн, Пп) або малих букв збігається в обох мовах.

Звуки [дз] - [дз'], [дж] і їх графічне позначення. Увага до вимови звуків [дз],[дз']. Читання і письмо слів.

Знак апостроф. Позначення апострофом звуків [йа], [йе], [йу], [йї], позначених буквами *я, е, ю, ї* після твердих приголосних: *п'ять* - [п'ят']. Читання і письмо слів з апострофом.

3. Післябукварний період (тривалість визначається педагогічним працівником)

Розвиток читацьких умінь.

Розвиток умінь читати вголос склади і слова, співвідносячи букви та їх звукове значення, дотримуючись належної сили голосу (не надто гучно

<ul style="list-style-type: none"> - розпізнає і швидко зчитує короткі слова; - читає цілими словами (окремі слова - поскладово) і розуміє прочитане; - правильно інтонує початок і кінець речень під час читання; - голосом передає інтонацію розповідних, питальних, окличних речень; - читає і розуміє прочитане, правильно передає інтонацію героїв казок відповідно до їх характеру; - розповідає напам'ять вірші, скоромовки, пісні-заклички 	<p>і не надто тихо), чіткості вимови, темпу (не надто повільно).</p> <p>Вправляння у швидкому розпізнаванні і зчитуванні одно-, двоскладових слів [<i>під, сік, роса, вона, мала</i>), а також ужитих з прийменниками (<i>на столі</i>) та сполучниками (<i>вовк і коза</i>).</p> <p>Розвиток умінь читати цілими словами (в окремих випадках поскладово).</p> <p>Розвиток умінь читати вголос тексти, правильно вимовляючи слова та інтонуючи початок і кінець речень, різних за метою висловлювання та інтонацією.</p> <p>Читання і розуміння літературних (віршованих і прозових) та фольклорних текстів (дитячі пісні, колядки, щедрівки, скоромовки, казки).</p> <p>Заучування напам'ять віршованих текстів.</p>
Змістова лінія «Читаємо»	
<ul style="list-style-type: none"> - <i>читає вголос</i> доступні тексти переважно цілими словами; - <i>розуміє</i> значення більшості слів; - <i>правильно</i> інтонує 	<p>Формування і розвиток навички читання</p>

речення, різні за метою висловлювання та інтонацією;

- *читає і правильно називає* нескладні за змістом і формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірші);

- *виділяє* в структурі тексту заголовки, *пояснює його зв'язок* зі змістом прочитаного;

- *розуміє* зміст прочитаних невеликих за обсягом і нескладних текстів, *пояснює*, що відбулося, *називає* персонажів, *відповідає на запитання* за змістом;

- *пояснює*, якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін. (з допомогою педагогічного працівника);

- *переказує* прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, запитання педагогічного працівника;

- *висловлює власне ставлення* до прочитаного: хороший / поганий вчинок, хто сподобався / не сподобався в творі, що найбільше вразило;

- *має уявлення* про такі джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, Інтернет;

- *розрізняє* вербальну і візуальну інформації в джерелі;

Сприймання і практичне розрізнення творів різних жанрів

Аналіз змісту прочитаного

Ознайомлення з різними джерелами та видами інформації

- *знаходить* за завданням учителя потрібну візуальну інформацію та пояснює її зміст;

- *знаходить і називає* елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовок, текст, ілюстрації, зміст);

- *правильно називає* книжку: спочатку прізвище автора, потім назву;

- *розрізняє* дитячі книжки: казки, оповідання, вірші;

- *дотримується правил* поводження з книжкою та гігієни читання (під керівництвом дорослого);

- *виявляє інтерес* до книжки, до читання творів;

- *відповідає* на запитання, про що або про кого любить читати;

- *називає* своїх улюблених літературних героїв

Робота з дитячою книжкою

Орієнтовний зміст літературного матеріалу:

Різні за жанрами та темами твори дитячої літератури:

– усна народна творчість (прислів'я, приказки, лічилки, загадки, скоромовки, пісні, казки),

– твори українських та румунських письменників;

– науково-пізнавальні дитячі статті;

– твори, вміщені в дитячій періодиці (журналах «Малятко», «Пізнайко» тощо).

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»

- застосовує сформовані на уроках румунської мови вміння оформлювати записи в зошитах і на дошці;

- правильно пише слова з буквами, які мають однакове звукове значення, але пишуться по-різному в румунській та українській мовах; правильно поєднує літери у складах;

- пише великі й малі букви і вживає їх під час письма, правильно поєднуючи з іншими;

- уміє каліграфічно списувати слова і речення (з правильним нахилом) і поєднанням букв; правильно списує слова з м'яким знаком, апострофом, буквами я, ю, є, ї;

- знає назви розділових знаків і вживає їх під час письма речень

Розвиток техніки письма (орієнтація на сторінці зошита, у його розліновці, регулювання розміру букв, дотримання горизонтальності рядків), культури запису слів у зошитах і на дошці (каліграфічність, акуратність записів і виправлень, відступи).

Формування й удосконалення вмінь і навичок писати слова з буквами, які мають однакове звукове значення в обох мовах, але різне написання. Увага до *нижнього* (м, л, я, х) та *середнього* (а, б, д, е, є, с, ф) з'єднань у сполученнях з іншими літерами (ал, ам, ед та ін.).

Розвиток й удосконалення умінь і навичок писати букви, які властиві лише українській мові, та поєднувати їх з іншими під час письма складів і слів.

Розвиток умінь списувати слова, речення, написані друкованим і рукописним шрифтом. Списування слів із м'яким знаком, апострофом, буквами я, ю, є, ї.

Списування речень. Ознайомлення з назвами розділових знаків в українській мові й уживання їх під час пись-

<p>(перенос умінь з румунської мови);</p> <ul style="list-style-type: none"> - переносить знання з румунської мови щодо уживання великої букви на початку речення й у власних назвах; - записує під диктовку слова, речення; - доповнює незакінчені речення і записує їх; - складає (за допомогою педагогічного працівника та самостійно) речення за малюнком чи діями дітей та записує їх; - уміє записати своє ім'я і прізвище українською мовою; - звіряє написане зі зразком, уміє виправляти помилки 	<p>ма. Оформлення речень на письмі.</p> <p>Уживання великої букви на початку речення, у назвах імен, прізвищ, міст, сіл, країн.</p> <p>Запис під диктовку окремих букв, слів і речень.</p> <p>Доповнення незакінчених речень і запис їх.</p> <p>Складання (за допомогою педагогічного працівника і самостійно) і письмо речень за малюнком чи діями дітей.</p> <p>Написання своїх імен і прізвищ українською мовою.</p> <p>Самоконтроль під час списування</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
<ul style="list-style-type: none"> - <i>читає</i> доступні інформаційні тексти (статті в дитячих газетах, журналах тощо); - <i>висловлює</i> думки й почуття з приводу переглянутих мультфільмів, пізнавальних радіо- та телепередач, прочитаних творів з дитячої періодики, використовуючи 3 – 4 речення. 	<p>Робота з медіапродукцією</p>
Змістова лінія «Досліджуємо культуру нашої Батьківщини»	

<ul style="list-style-type: none"> - знає назву нашої країни, у якій мешкає, та назву її столиці; - знає назви державних символів України; - знає назву місцевості, в якій мешкає, та назву міста / села, вулиці, де розташовані його дім, школа; уміє встановлювати комунікативні контакти (запитує, де розташовані вулиця, дім, школа); - знає назви українського національного одягу (<i>вишиванка, капелюх, чоботи, хустка, віночок, стрічка</i>), рослин-оберегів (<i>верба, калина</i>), предметів побуту (<i>рушник, глечик, писанки</i>) й уживає їх у мовленні; - знає українські та румунські народні та релігійні свята (Свято Миколая, Новий рік, Різдво, Великдень) і звичаї (<i>колядувати, зустрічати весну піснями (веснянками), розписувати писанки</i>), може розповісти про них; - знає правила 1-2 народних дитячих ігор, уміє розповісти їх та гратися, 2 колядки, 1-2 веснянки; - знає імена українських та румунських письменників Тараса Шевченка, Лесі Українки, Міхая Емінеску, Іона Крянге. 	<p>Наша країна - Україна. Столиця України - місто Київ.</p> <p>Державні символи України (<i>Герб, Прапор, Гімн</i>).</p> <p>Назва місцевості, у якій мешкають учні (<i>Буковина, Закарпаття</i>), та назва міста / села, вулиці, де розташовані дім учня, школа.</p> <p>Назви предметів побуту, одягу; українські обереги (<i>рушник, віночок і стрічки, калина, верба</i>).</p> <p>Українські та румунські народні свята та звичаї (Свято Миколая, Новий рік, Різдво, Великдень).</p> <p>Народні дитячі ігри й пісні, календарно-обрядові пісні (колядки, щедрівки веснянки, заклички).</p> <p>Українські та румунські письменники Тарас Григорович Шевченко, Леся</p>
---	---

Програму уклали:

Палій Н.Т., завідувач шкільного відділення педагогічного коледжу ЧНУ ім. Ю.Федьковича, викладач української мови і літератури, викладач-методист, кандидат педагогічних наук.

Одинак М.М., завідувач науково-методичного центру безперервної педагогічної освіти Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області.